

Noblesní podnik navštěvovaný císařskou rodinou Habsburků i vládnoucími členy dalších evropských rodů. Místo, kde své životní jubileum slavil František Palacký, kde psali své první divadelní skeče Jan Werich a Jiří Voskovec, kde vojenské orchestry vyhrávaly k tanci i poslechu básníků, romanopiscům, malířům, zpěvákům, hercům i fotografům. A nakonec dům, který se v letech normalizace proměnil ve smutně tajemné ruiny hrozící zřícením. Nyní se Šlechtova restaurace znovu probouzí k životu. A vše to začalo zmoklým císařem...

LETOHRÁDEK ZMOKLÉHO CÍSAŘE

Pokud otevřeme pražského průvodce od Karla V. Zapa z roku 1835, zavede nás i do Stromovky: „Od zámku vedou rozličné stezky a cesty ze straně dolů k znamenitému hostinci, od císaře Leopolda II. krásně vystavenému, v němž veliký sál a dva billiardy v prostranných síních se nacházejí. Venku po straně mezi stromovými jsou rozstavené stoly, a kupředu se rozprostírá daleká prohlubina, někdy vodou naplněná, nyní však vysušená a zoraná; uprostřed ní jak na porostlém ostrůvku se třeptá baň hezkého altánku a celou prohlubinu tuto obíhá věkovitě stromořadí, v němž se obyčejně jezdcové a kočáry prohánějí,“ zaznamenává své dojmy pan Zap v první polovině 19. století.

Královská obora alias Stromovka je park anglického typu. Název Stromovka vznikl jako lidový z překladu německého slova der Baumgarten, které označovalo pouze její západnější část – štěpnici. Nakonec se mezi Čechy vžilo pro celý park, byť mu zejména mnozí vlastenci dlouhá léta nemohli přijít na chuť. Po staletí patřila obora českým králům, kteří zde pořádali hony a všemožné kratochvíle. Jan Lucemburský tady dokonce plánoval obrovské rytířské klání ve stylu artušových legend, jemuž chybělo jediné – rytíři. Na pozvání českého krále v roce 1319 nikdo nepřijel.

Samotná hrubá stavba budoucí restaurace byla dokončena roku 1692, traduje se, že důvodem jejího vzniku byl déšť, který zde o pár let dříve zaskočil císaře Leopolda a jeho doprovod. Promoklý císař není spokojený císař, a tak byl pro podobné situace v oboře raději vystavěn tzv. dolní letohrádek, aby se panstvo mělo v podobné situaci kde schovat. Trvalo však celé další století, než byly park i tato budova otevřeny lidu. Zasadil se o to nejvyšší purkrabí Jan Rudolf hrabě Chotek v roce 1804.

Obora pro všechny

To už vysoká zvěť z dob královských a císařských lovů dávno zmizela. V ohradě zůstával jen poslední zástupce kdysi zde početných stád zvířectva, jelen připomínající původní smysl obory. Prohlížet si ho chodili také nejmenší: „Ale my děti ho nemilovaly, toho jelena,“ vzpomínal po letech Jan Neruda. „On se tak podivně koukal! Zrovna jako by chtěl říci: „No tak mi dejte předc tu svou housku!“

Začínala nová etapa života ve Stromovce a jeho centrem byla právě restaurace v dolním letohrádku. Prvním nájemcem se stal malostranský kavárník Václav Steinitz, jenž měl údajně kávu vařit samotnému Mozartovi a jehož podnik v malostranské Mostecké ulici navštěvovali lidé jako Josef Kajetán Tyl nebo František Ladislav Čelakovský. Steinitz letohrádek ve spolupráci se zemským výborem zrenovoval a začal do něj lákat první hosty. Dokonce zde měl tu čest obsluhovat císaře Františka I. s chotí a dcerou.

Během následujících sedmi desetiletí se zde vystřídalo mnoho pachytýřů, vesměs jmen už dávno zapomenutých. Výjimku mezi nimi tvořil Václav Petzold, inspektor majetku Národního divadla a muž, který se založil o vznik první číšnické školy u nás i v celé monarchii a který v restauraci ve Stromovce vystrojil velkolepou oslavu sedmdesátin pro Otce národa Františka Palackého. Toho odpoledne do Stromovky přišlo na čtyři stovky telegrafických gratulací.

Ani Václav Petzold se ale ve Stromovce nezdržel mnoho let. První a dosud poslední rodina, která se o restauraci starala tak dlouho, až jí vtiskla rodové jméno, byla rodina Václava Šlechty. Pocházela ze Lstiboře, ale do Prahy se přestěhovala z pevnosti Terezín, kde Václav vedl v nájmu hotel. Sám by se o pronájem restaurace v Královské oboře nezajímal, kdyby jej v jeho hotelu nenavštívil kníže Lobkovic a nebyl s jeho službami nadmíru spokojen. Legenda praví, že jeho nadšení dosáhlo té míry, až nepřipouštěl debatu. Na místě prý rozhodl, že si pan Šlechta o pronájem restaurace zkrátka požádá. To se psal rok 1882 a Šlechtova rodina zůstala ve Stromovce takřka sedmdesát let.

Během nich se Praha i obora změnila k nepoznání. Sice potichoucku zanikla tradiční bubenečská krejčovská slavnost Slavník, ale do Stromovky už se nemuselo ekvipáž (přepychový kočár se spřežením) – začala sem jezdit tramvaj a přivázet stovky návštěvníků. K oslavě vzniku republiky se zde tradičně konal běžecký závod symbolicky ukončující letní atletickou sezonu. V oboře vyrostla i druhá restaurace zvaná U Bukovských, později zbořená kvůli stavbě planetária. Vznikl Československý rozhlas a přímo z restaurace začal přenášet koncerty vojenských orchestrů do přijímačů všech svých předplatitelů. Hudba k podniku skutečně neodlučně patřila, nejednou se zde sjelo několik vojenských orchestrů, aby pod taktovkou jediného dirigenta odehrály tzv. monstre koncerty, předchůdce rockových festivalů.

Václav Šlechta vedl restauraci ve Stromovce bezmála tři desítky let a zemský výbor byl zcela spokojen s jeho prací, proto nebylo divu, že se snažil, aby po Václavově smrti došlo k co nejmenším změnám. Novým nájemcem se tak v roce 1909 stal Šlechtův syn Antonín, který restauraci vedl rovněž až do své smrti v roce 1950, byť v posledních letech měl velkou oporu v synovi a prokuristovi podniku Václavu mladším. V jejich nájemní smlouvě mimo jiné čteme: „Nájemce nesmí za jídla a nápoje žádati vyšší ceny, nežli jsou obvyklé v restauracích stejného řádu ve hlavním městě. V době, kdy se v restauraci pořádá koncert, smí nájemce při podávání pokrmů nebo nápojů žádati přiměřený příspěvek k uhrazení jeho nákladů na koncerty.“ A dále: „Nájemce je povinen bedlivě pečovat o to, aby v restauraci byly vždy podávány pokrmy jen dobře upravené a nápoje dobré a aby bylo vždy užíváno jen upravené a naprosto čistého stolního náčiní a prádla. Také celé zařízení všech místností restauračních budví stále udržováno v dobrém stavu a čistotě.“

Soumrak a znovuzrození

To už ale začala druhá světová válka. Karel Šlechta mladší, pravnuke posledního nájemce, dnes přidává zajímavost: „Dědeček vyprávěl, že když do restaurace přijeli nacisté, uvažovali, že by objekt nějak využili, ale neelektrifikované úzké vjezdy s malými místnostmi je od toho nakonec odradily. Přesto měli ke stavbě velkou úctu, nedovolili si uvnitř ani zapálit cigaretu, aby nepoškodili kulturní památku. Když později přijely rudé gardy, tak měly značně jiný přístup. Kupříkladu okamžitě vyrabovaly sklep, kde byl uložený luxusní alkohol pro vzácné hosty.“

Prázdný sklep však nebyl ničím v porovnání s tím, co restauraci čekalo v letech komunistické totality. Přišel únor roku 1948 a vše se mělo změnit, pro republiku i Šlechtovu rodinu.

Jak již bylo řečeno, Antonín Šlechta nikdy nebyl – kromě vybavení – fyzickým vlastníkem Šlechtovy restaurace, nicméně jeho rodina se o podnik starala takřka sedm desetiletí, proto její tvář, atmosféra a kvalita služeb byla s prací rodiny neodmyslitelně spjata. Plánovaný přerod do komunálního podniku nemohl starý pán rozdýchat. Když se dozvěděl, jaká bude budoucnost jeho celoživotní práce, jeho srdce to neuneslo. Antonín Šlechta zemřel 14. ledna 1950 na infarkt, a to bezprostředně po třetí návštěvě komunistické přesvědčovací komise, která jej měla získat pro své plány.

Prvotřídní zařízení podnik ještě několik let fungoval, avšak pomalu chátral. Jméno živoštníka v názvu se stalo nepohodlným, a tak byl hostinec přejmenován na Lidovou restauraci ve Stromovce. Co na tom, že jí tak pravděpodobně nikdo nikdy neřekl. V 70. letech se novým nájemcem staly restaurátorské dílny, a pokud se snad uvažovalo o rekonstrukci, vše zkomplikovaly opakované požáry. K prvnímu došlo roku 1978, ale budovu zásadně poničil ten z 28. ledna 1980. Přípočteme-li povodeň v roce 2002, propady okolní půdy při stavbě tunelu Blanka nebo sesuv podmáčeného svahu roku 2011, je zázrak, že se kulhající Leopoldův letohrádek dožil dnešních dnů.

Příběh však má dobrý konec. V roce 2017 konečně začala dlouhá léta plánovaná rekonstrukce a dům pozvolna vstává z mrtvých. Před očima nám zatím plyne dvousetletý film jeho minulosti. Film plný noblesních dam a pánů, svátečních vojenských uniforem, barevných dámských garderob, časů, kdy všude kolem zněly valčíky a lidé popíjeli kávu i drahé drinky, užívali vonící zákusky, zatímco děti dostaly malé sladkosti a pozorovaly neklidně postávající ušlechtilé koně...

V příštím roce by měl Šlechtově restauraci konečně také vdechnout život nový nájemce. Přejeme oběma dlouhý život a symbolicky pozvedáme sklenice se slovy: „Na zdraví a dej Bůh štěstí!“ ●

1 Interiér restaurace na dobové fotografii

2 Plakát propagující koncert ve Šlechtovce na počátku 20. století

3 Zástupce druhé generace rodiny Šlechtových – Antonín, který měl restauraci v nájmu od roku 1909. Na snímku s manželkou Karlou

4 Václav Šlechta – nájemce restaurace v letech 1882–1909

Text – Lukáš Berný pracuje jako moderátor Oldies rádia a ve volném čase se věnuje historii kaváren a restaurací. Je autorem knih Kde pijí múzy I.–IV., Ze srdce a kamene a letos vydal knihu Šlechtova restaurace – obrázky z historie Stromovky, kterou lze objednat na www.lukasberny.cz. Foto – archiv autora